

מאיר ביקל עלה לחשמלית

לפני חמש שנים היה מאיר ביקל סתם צעיר תל-אביבי שהופיע על במת ה"קאמרי" (שנסד כאותם הימים) בתפקיד במשורתם של שני האדונים (אחד מן השניים) וב"תפקיד קטן ב"דודתו של צירלי". היתה לו ההרגשה המזוהה שהוא מוכשר ושכאן אין מקום רב לשחקנים צעירים מוכשרים. לכן אמר שלום לאבא (שהוא פקיד ב"קופת-חולים) — והפליג ללונדון.

כשפגשה אותו בשבוע שעבר דינה דיני נרי, סופרת "העולם הזה", במסעדה לונדונית רבת מאיר ביקל בדרך המלך להציג לה רבת — מקורב לוויזיאן ליי ולורנס אוליביה.

פרוצה בניו-אורליאנס. חשמלית ששמה תשוקה" הוא המחזה מאת טניס ויליאמס שכבש השנה את במות ניו-יורק, צרפת ולונדון ויצורף, כנראה, אל הרפרטואר של אחת ההקות הישראליות. הוא הוצג לראשונה בברודוויי בביומו של איליה ("מינקי") קואן, אחד מקיסרי התיאטרון והקולנוע האמריקניים. העלילה מוקיעה את גיועם של עשרי הדרום בארצות הברית, שנתלדלו אחרי שחרור העבדים, לאחר מלחמת האזרחים האמריקאית.

גבורת המחזה היא בלאנש, שריתת משי פחה דרומית, משכילה ובעלת-נפש. בנעוריה נישאה לפייטן המוסקסואלי שהתאבד; מאז שימשה מורה לספרות בעירה עד שהפכה לזונה מתוך בידות ומרירות-נפש, וגורשה מעירה. היא מגיעה לניו-אורליאנס כדי לנצח מקלט בבית אחותה היחידה, אלא שזו שכחה את מוצאה המיוחס ומתגוררת ברובע גידח עם בעלה, פולגי צעיר, פרוץ וחם-מוג. כשהלה מגלה את עברה של בלאנש, היא מגורשת בהרפה מהבית ואז נטרפת עליה דעתה והיא נלקחת לבית המשוגעים.

מחזה זה במשך סגנון חדש באסכולה התיאטרלית האמריקאית: האווירה החושית, הדיאלוגים האקזיסטנציאליים, התפאורות (ידה מדולגית שעם השתרר בה האפנה מתגלה בעד קירותיה הרחוב הניו-אורליאנסי), אפן ביצוע תפקיד הפולגי — גילויי התאווה ויצירי החייה שלו — על ידי מרלון ברנדן, השחקן היהודי בן 22 שהפך לתגלית מסעירה.

בפארזו עיבד ז'אן קוקטו את המחזה וארלטי ("ילדי גן העדן") גילמה את בלאנש בכבודות ניכרות: האשה הנירוטית וטרופת ההזיות הפכה לזונה פאריזאית, שתיינית ורמת קול!

לורנס, ויויאן ומאיר. לעומתה היתה ויויאן ליי אוורירית וערפילית מדי בתפקידה, בבימויו הלונדוני של בעלה, לורנס אוליביה. אלא שהפתעה רבה גרם דווקא מאיר ביקל משהופיע, בסוף העונה בתפקידו של הפולגי, ונתבלט כשחקן-אופי מבסית. בינתיים סיים בהצטיינות את ביה"ס הדרמטי הממלכתי, ביום מחזות יהודיים, השתתף בתסכיתי השעה העברית בבני ברק, סי, ושיחק בלהקות לונדוניות. כיצד הצליח לחזור אל להקות של לורנס אוליביה, שהיא אולי הגבוהה והמסוגרת ביותר בער"ל התיאטרלי — זהו סוד כשרונו של ביקל...

פרסים

הדרמה הטובה ביותר השנה "שדרות סנסט", השחקנית הטובה ביותר גלוריה סוואנסון, השחקן הטוב ביותר ויליאם הול"דן — שניהם גבורי הסרט. זאת היתה החלטתם של מבקרי הקולנוע לשנת 1950.

כבמאי השנה נבחר יוסף ("הכל אודות חוה") מקיביץ, צלם השנה לדעתם הוא רוברט ("האדם השלישי") קרסקר, והיצרן סטליי ("האנשים") קרמר.

שוב שוקקים החיים, אבלי המלחמה מרים ראש והצחקו נשמע מפי הילדים. ה"חיים נצחו את המוות והסרט מסתיים, כמו בפולחנים קדומים, בחגיגת האביב בכפר. בלי כל צל של תעמולה משעממת, ה"סחיטה וורשאית" היא אחת היצירות החשובות שנוצרו מאז 1945, ולא רק ביצירות המזרחי של מסך הברזל.

"שלושה שחזרו"

קלודס קולברט בתפקיד אגנס, — סו-

איבו-גימה: הדגל מונף
צינונת אמריקאית

פרת אמריקאית הנשואה לפקיד בריטי ב"אי בורניאו". האי נכבש על ידי היפנים וכל תושביו הלבנים מובלים למחנות הסגורים במחנה עוברים על הגברת קייט ו"חברותיה ימי סבל אימים. התנאים הסגורים גרועים, מזג האוויר המזוהר, וגורע מכל ההשפלה: עליהם להשתחוות ולהרכין ראש בפני כל קצין יפני, אחרת צפויה סכנת מות.

הבמאי, ג'ון (ג'וני בלינגה) ניגולסקו הצליח לתת בסצינות הכלליות תמונה נאה מנה של השבי היפני, תמונת ההפרדה בין הנשים לבעליהן, מעל לשוחה עמוקה כש הם נוגעים אחד בשני בקצות אצבעותיהם, או תמונת השבויים האוסטרלים המטפסים מתוך צחוק על גדר התיל של מחנה ה"נשים ומומחים ביריות השומרים, מוזעזזות. אולם בקטעים הנוגעים, באופן אישי, לגיבורה הראשית נכשל הבמאי בסנטימנטליות מיותרת.

לגברת קייט מודמן בשבי מעריך אפלטוני — הקולנוע היפני סוגה, המנהל הכללי של מחנות ההסגר, ברור שסוגה אחראי, ולו רק בעקיפין, לתנאים השוררים במחנה. אולם כאן נזכרה הוליבוד שעתה היפנים הם בני-ברית לאמריקאים נגד סין האדומה, ולכן מראים אותו כאדם טוב לב, המשתדל לעזור לגברת קייט ולילדה ה"קטן. מובן שדווקא שלושת ילדיו של סוגה המסכן נהרגים בהפצצת הירושימה, וה"קל "מוכרח" לרתם עליו ולסלוח לו.

תמונות הנוף צולמו באוקינוס השקט, על אותם האיים שבהם התרחשו המאורעות, ומוסיפות נופך ריאליזם. לסרט מסוג "כמה טוב לבכות קצת..."

"איבו-גימה"

ה"מארינס", חיל הנחתה המובחר (ה"פלמ"ח" של ארצות-הברית). הוא כוח ה"מחץ העיקרי של הצבא האמריקאי. ה"מארינס" קוצרים, איפוא, בכל מלחמה את מרבית התהילה, וזה מרגיז מאד את חיילי כל שאר היחידות. בניגוד לכוחות נחיתתה של צבאות אחרים, כמו הקומאנדו ה"אנגלים, למשל, שנסודו לפני שנים מועטות בלבד, יש לחיל הנחתה של ארצות הברית מסורת ארוכה המשתרעת על פני 162 שנה, מאות קרבות ועשרות סרטים הוליוודיים.

אין ספק שחיל נחתה הוא נושא פוטרי גני ביותר, הן באימונים והן בקרב. ואכן, תמונות האימונים, הנחתה באי טאראוה (בקבוצת גילברט) ובאיבו-גימה, הן מן הטובות ביותר שהגיעו אל המסך. חלק

ניכר מהן הן צילומים מן הקרב הגדול עצמו (פברואר-מרץ 1945) וחלק מבומויות. לזכותו הגדולה של אלן דוואן, הבמאי, יש לציין שבמרבית המקרים אין אפשרות לקבוע בבטחון מה אמתי ומה מבוים.

גבורה שמך-קיקית. ברם, חיייהם הפרטיים של החיילים המופיעים בסרט "איבו-גימה" אינם מענינים כמו במצעי הם בשדה הקרב, ובסרט זה מוכיחים ה"אמריקאים שגם הם יודעים להרביץ ציורנות. החיילים, המדברים שפה סלוגית נמצא, אינם מתים עד שלא מצאו, כשכדור האויב בבטן, את סיסמת הגבורה המתאימה. הציונות השמך-קיקית מרוחה עליהם בשכבות עבות.

"נשים בכלא"

"נשים בכלא" אין זה נושא חדש. מאז לידתו של הקולנוע שימש נושא לסרטים אין מספר. אך אין זה נושא שנתישן. בתי כלא עדיין קימים בכל מקום וכן קיימות גם הנשים, ואחדות מהן עושות את דרכן אל בין כתליו.

הסרט הזה חושף לפנינו את המתרחש באחד מתי הכלא האלה, המיוחדים לנשים, במקום מסוים בארצות הברית. ארצות הברית, הן כמוכן, לא מדינה אחידה-אופי כארצות קטנות יותר, וזה יבשת שלמה ואין להסיק מן התנאים השוררים במקום אחד על אלה אשר במקום אחר. קרוב לוודאי שבמספר מקומות בתי הכלא עומים דים על רמה גבוהה יותר, ובמספר מקומות הם דומים לזה המתואר בסרט, ובמקומות אחרים אפילו גרועים ממנו.

הכלא שאלי הגיעה מארי אלן, שנידון זה למאסר על השתתפות בשוד מזוין, היה מנוהל על ידי אשה מתקדמת ששאפה לתקן את האסירות. לא לענוש אותן, אך המגע האישי אתן היה בידי שומרת סאדיסטית בשם הארפר. זו החזיקה טובה לכל האסירות שהיו להן קרובים עשירים שהיו מציפים אותה ב"מתנות". קרוביה של מארי אלן היו עניים ועל כן ציוותה עליה השוואת מרת לשטוף את הרצפות, אף על פי שהם נהלת נתנה הוראה שמארי תעשה עבודה קלה בלבד. הסיבה: היא הרה.

העבודה הקשה והיחס הרע בבית הסוהר גרמו ללידה מוקדמת, אך מוצלחת,

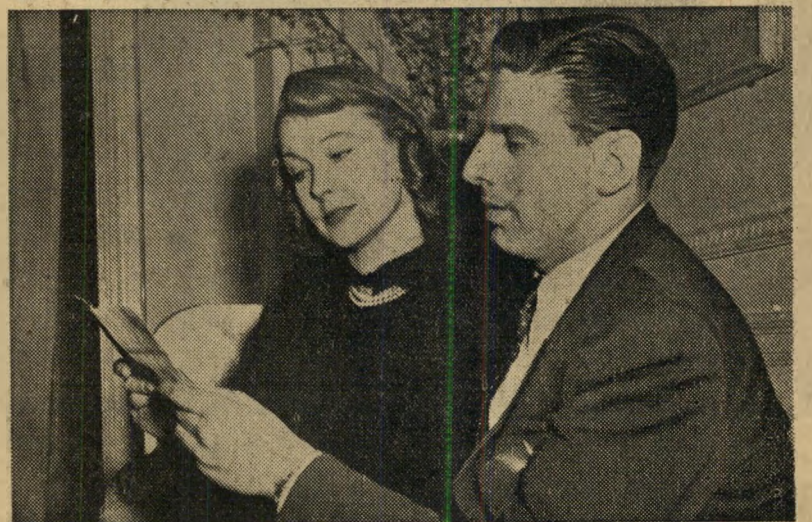

"שלושה שחזרו": קלודס והשומר
אהבה יפנית

אצל מארי, הם גם גרמו שהנערה התמיר מה, הנפחדת, שכל רצונה היה לצאת בהקיץ דם מבית הסוהר ולשוב לחיים שקטים וישרים, תהפך לפושעת מרת-נפש.

הסרט מצביע על ליקויים רציניים ב"חוקת ה"שחרור על תנאי" הנהוגה בארצות הברית, והוא עלול בהחלט לגרום לכמה תיקונים ביחס אל האסירות שם. את הקהל המקומי מענינת נקודה זו פחות. ה"לקח הסוציאלי נותן לסרט את ערכו המלא.

אם "נשים בכלא" אינו סרט משיב רצון בהחלט, הרי זה משום שישנה הרגשה שאם כי גילה את האמת, הרי גילה רק מעט מזער. מה שהשאר בצל עולה בזרעו על המעט שהופיע על הבד, אולם להוליבוד יש עסק עם צנוורה מטומטמת. בקרוב יגיע לארץ סרטו של מרסל קרנה על אותו נושא. סרט הרבה יותר נועז, גלוי וחזק. אולם אז תתעורר הצנוורה של מדינת ישראל שאינה נופלת בקפדנותה הפוריסטאית מזה של הוליבוד...

מאיר ביקל וזיויאן ליי
הצלחה לונדונית